

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

30. listopadu 2006 *

Ve spojených věcech C-376/05 a C-377/05,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podané rozhodnutími Bundesgerichtshof (Německo) ze dne 26. července 2005, došlými Soudnímu dvoru dne 12. října 2005, v řízeních

A. Brünsteiner GmbH (C-376/05),

Autohaus Hilgert GmbH (C-377/05)

proti

Bayerische Motorenwerke AG (BMW),

* Jednací jazyk: němčina.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, J. Malenovský, A. Borg Barthet, U. Lõhmus
a A. Ó Caoimh (zpravodaj), soudci,

generální advokát: L. A. Geelhoed,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc-Slawiczek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. září 2006,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za A. Brünsteiner GmbH a Autohaus Hilgert GmbH F. C. Genzowem
a C. Bittnerem, Rechtsanwälte,

- za Bayerische Motorenwerke AG (BMW) R. Bechtoldem, Rechtsanwalt,

- za Komisi Evropských společenství A. Whelanem, K. Mojzesowicz
a M. Schneiderem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 28. září
2006,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 5 odst. 3 prvního pododstavce první odrážky nařízení Komise (ES) č. 1475/95 ze dne 28. června 1995 o použití čl. [81] odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o distribuci a servisu motorových vozidel (Úř. věst. L 145, s. 25) a článku 4 nařízení Komise (ES) č. 1400/2002 ze dne 31. července 2002 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví motorových vozidel (Úř. věst. L 203, s. 30; Zvl. vyd. 08/02, s. 158).

- 2 Tyto žádosti byly podány v rámci sporu mezi A. Brünsteiner GmbH (dále jen „Brünsteiner“) a Autohaus Hilgert GmbH (dále jen „Hilgert“) na straně jedné a Bayerische Motorenwerke AG (dále jen „BMW“) na straně druhé ve věci legality vypovězení s výpovědní lhůtou jeden rok posledně jmenovanou dohod uzavřených se společnostmi Brünsteiner a Hilgert (dále jen „žalobkyně v původním řízení“) s cílem distribuovat v Německu motorová vozidla značky BMW.

Právní rámec

- 3 Podle devatenáctého bodu odůvodnění nařízení č. 1475/95:

„Článek 5 odst. 2 body 2 a 3 a čl. 5 odst. 3 stanoví minimální podmínky pro výjimku týkající se doby trvání a vypovězení dohody o distribuci servisu, protože z důvodu

investic distributora za účelem zlepšení struktury distribuce a servisu smluvních výrobků je závislost distributora na dodavateli značně zvýšená v případě dohod uzavřených na krátkou dobu nebo dohod s krátkou výpovědní lhůtou. Nicméně, aby se nebránilo rozvoji pružných a účinných distribučních struktur, je třeba uznat mimořádné právo dodavatele ukončit dohodu v případě potřeby reorganizace celé sítě nebo její podstatné části. [...]“ (*neoficiální překlad*)

- 4 Článek 1 nařízení č. 1475/95 vyjímá ze zákazu uvedeného v čl. 81 odst. 1 ES dohody, kterými dodavatel ukládá smluvnímu prodejci podporovat distribuci smluvních výrobků na určeném území a zavazuje se vyhradit mu v rámci tohoto území dodávky vozidel a náhradních dílů

- 5 Článek 4 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví, že závazek distributora dodržet minimální požadavky při distribuci a servisu týkající se zejména vybavení obchodní provozovny nebo oprav nebo údržby smluvních výrobků není překážkou pro výjimku.

- 6 Článek 5 odst. 2 a 3 první pododstavec první odrážka nařízení č. 1475/95 stanoví:

„2. Jestliže distributor převzal povinnosti uvedené v čl. 4 odst. 1 za účelem zlepšení struktury distribuce a servisu, výjimka se uplatní pouze tehdy, pokud:

[...]

- 2) doba trvání dohody je minimálně pět let, nebo pokud je pro obě strany dohody uzavřené na dobu neurčitou běžná výpovědní lhůta minimálně dva roky; [...]

[...]

3. Podmínky výjimky stanovené v odstavcích 1 a 2 nemají vliv na:

— právo dodavatele vypovědět dohodu s výpovědní lhůtou minimálně jeden rok v případě potřeby reorganizace celé sítě nebo její podstatné části“. (*neoficiální překlad*)

- 7 Ve vysvětlující brožuře týkající se nařízení č. 1475/95 Komise v odpovědi na otázku 16 písm. a) nazvanou „Je možné ukončit dohodu předčasně?“ oznámila následující:

„Výrobce má právo ukončit dohodu předčasně (s výpovědní lhůtou jeden rok), jestliže musí reorganizovat celou svoji síť nebo její podstatnou část. Potřeba reorganizace se určuje společnou dohodou stran nebo, pokud to požaduje distributor, je určena nezávislým odborníkem nebo rozhodcem. Využití služeb nezávislého odborníka nebo rozhodce nemá vliv na právo stran obrátit se na vnitrostátní soud na základě vnitrostátního práva [čl. 5 odst. 3]. Jestliže se dodavateli v dohodě přiznává právo jednostranné výpovědi přesahující meze stanovené nařízením, automaticky ztrácí výhodu blokové výjimky [čl. 6 odst. 1 bod 5, viz oddíl 1.2 níže].

Tato možnost předčasné výpovědi byla zavedena, aby výrobce mohl pružně přizpůsobit svůj systém distribuce [bod 19 odůvodnění]. Může vzniknout potřeba přistoupit k reorganizaci z důvodu chování soutěžitelů nebo z důvodu vývoje hospodářských okolností, ať je vývoj vyvolán vnitřním rozhodnutím výrobce, nebo vnějšími událostmi, jako například uzavřením podniku zaměstnávajícího mnoho pracovních sil v určitém regionu. Vzhledem k množství situací, které mohou nastat, je nereálné snažit se o výčet všech možných důvodů reorganizace.

Právě přezkum konkrétní organizace sítě výrobce umožňuje případ od případu rozhodnout, zda je zasazena ‚podstatná‘ část sítě, či nikoli. ‚Podstatná‘ implikuje aspekt zároveň hospodářský i zeměpisný, který může být omezen na síť v dotčeném členském státě nebo v jeho části. V každém případě musí výrobce dospět k dohodě, ať prostřednictvím nezávislého odborníka, nebo rozhodce, se svým distributorem, jehož dohoda o distribuci je vypovídána, avšak nikoli s ostatními nepřímo dotčenými distributory.“

8 Ode dne 1. října 2002 bylo nařízení č. 1475/95 nahrazeno nařízením č. 1400/2002.

9 Podle dvanáctého bodu odůvodnění uvedeného nařízení:

„Bez ohledu na podíl dotyčných podniků na trhu, toto nařízení se nepoužije na vertikální dohody obsahující určité typy opatření vážně poškozujících hospodářskou soutěž (tvrdá omezení), která obecně značně omezují hospodářskou soutěž i při

malých podílech na trhu a která nejsou nezbytná pro dosažení výše uvedených pozitivních účinků. Je to případ zejména vertikálních dohod obsahujících omezení jako např. určení minimální nebo pevné prodejní ceny pro další prodej a, s některými výjimkami, omezení území, na kterém distributor nebo servisní pracovník mohou prodávat smluvní zboží nebo služby nebo vymezení zákazníků, kterým mohou být smluvní zboží nebo služby prodávány. Takovéto dohody by neměly mít výhodu výjimky.“

10 Třicátý šestý bod odůvodnění téhož nařízení stanoví:

„[Nařízení č. 1475/95] je použitelné do dne 30. září 2002. Aby byl všem hospodářským subjektům poskytnut čas k přizpůsobení vertikálních dohod, které jsou slučitelné s uvedeným nařízením a které stále platí v době, kdy výjimka v nich stanovená pozbude účinnosti, je vhodné, aby pro tyto dohody bylo stanoveno přechodné období do dne 1. října 2003, během kterého by podle tohoto nařízení měly být vyjmuty ze zákazu stanoveného ve čl. 81 odst. 1.“

11 Článek 4 nařízení č. 1400/2002 nazvaný „Tvrdá omezení“ stanoví v odstavci 1 první větě, že výjimka se nepoužije na vertikální dohody, které přímo, nebo nepřímo, samostatně, nebo ve spojení s jinými faktory mají za předmět určitá omezení uvedená v tomto ustanovení.

12 Článek 10 téhož nařízení stanoví:

„Zákaz stanovený ve čl. 81 odst. 1 [ES] se nepoužije v období ode dne 1. října 2002 do dne 30. září 2003 na dohody platné již ke dni 30. září 2002, které nesplňují

podmínky pro výjimku stanovenou v tomto nařízení, ale které splňují podmínky pro výjimku stanovené v nařízení (ES) č. 1475/95.“

- 13 Ve vysvětlující brožuře týkající se nařízení č. 1400/02 Komise v odpovědi na otázku 20 nazvanou „Jak v přechodném období vypovědět dohody podle nařízení č. 1475/95?“ oznámila následující:

„Uplynutí doby platnosti nařízení č. 1475/95 dne 30. září 2002 a jeho nahrazení novým nařízením neznamená, že síť musí být *de facto* reorganizována. Nicméně výrobce automobilů může rozhodnout o reorganizaci podstatné části svojí sítě po vstupu v platnost nového nařízení. Za účelem dosažení souladu s nařízením č. 1475/95 a následně získání výhody z přechodného období musí být výpovědní lhůta dva roky, kromě případů, kdy je rozhodnuto o reorganizaci nebo když existuje povinnost zaplatit odškodnění.“

- 14 Dále odstavec 4 odpovědi na otázku 68 nazvanou „Stanoví nařízení minimální výpovědní lhůtu?“ uvedené brožury uvádí:

„Potřeba reorganizace sítě je objektivní otázka a skutečnost, že dodavatel považuje tuto reorganizaci za nutnou, neřeší tuto otázku v případě sporu. V takovém případě náleží rozhodnutí této otázky s ohledem na okolnosti vnitrostátnímu soudu nebo rozhodci.“

Spory v původním řízení a předběžné otázky

- 15 V roce 1996 žalobkyně v původním řízení uzavřely s BMW dohodu o distribuci motorových vozidel, která vyrábí posledně jmenovaná. Článek 11.6 uvedené dohody stanovil následující:

„11.6. Výpověď dohody z důvodu reorganizace distribuční sítě

V případě potřeby reorganizace celé distribuční sítě BMW nebo její podstatné části je BMW oprávněna vypovědět dohodu s výpovědní lhůtou 12 měsíců.

To je rovněž případ podstatné změny obecné právní situace, na jejímž základě byla dohoda o distribuci uzavřena.“

- 16 V měsíci září 2002 BMW vypověděla s účinností ke dni 30. září 2003 všechny dohody o distribuci ve své evropské síti z toho důvodu, že nařízení č. 1400/2002 zavádělo významné právní a strukturální změny v odvětví distribuce motorových vozidel. BMW následně s většinou svých dřívějších distributorů uzavřela nové dohody, které nabýly účinnosti dne 1. října 2003 a byly přizpůsobeny požadavkům nařízení č. 1400/2002.
- 17 Žalobkyním v původním řízení nebyly takové dohody nabídnuty. Proto podaly žalobu k německým soudům za účelem zpochybnění legality výpovědi dohod o distribuci, přičemž uplatňují, že jejich ukončení mělo nastat až s uplynutím dvouleté výpovědní lhůty, tedy dne 30. září 2004.

- 18 Dne 26. února 2004 byly uvedené žaloby zamítnuty v odvolacím řízení před Oberlandesgericht München z toho důvodu, že na základě změn vyplývajících z přijetí nařízení č. 1400/2002 byla reorganizace distribuční sítě BMW nezbytná. Podle uvedeného soudu totiž omezení hospodářské soutěže, která do té doby byla v souladu s nařízením č. 1475/95, byla napříště tvrdými omezeními ve smyslu článku 4 nařízení č. 1400/2002, takže i bez výpovědi dohod o distribuci ke dni 30. září 2003 by se veškerá ujednání omezující hospodářskou soutěž obsažená v dohodách stala ke dni 1. října 2003 neplatnými. BMW přitom nemohla přijmout, byť pouze do 30. září 2004, dohody o distribuci zbavené svých ujednání omezujících hospodářskou soutěž, nebo dokonce neexistenci jakýchkoli dohod v případě, že byly stíženy celkovou neplatností ve smyslu vnitrostátního práva.
- 19 Žalobkyně v původním řízení podaly k Bundesgerichtshof opravný prostředek „Revision“ proti uvedeným rozhodnutím.
- 20 Ve svých předkládacích rozhodnutích uvedený soud uvedl, že podle užšího výkladu na základě vysvětlujících brožur Komise týkajících se nařízení č. 1475/95 a č. 1400/2002 nemůže být potřeba reorganizace odůvodněna pouhým vstupem nařízení č. 1400/2002 v platnost, ale hospodářskými událostmi a zároveň měl za to, že uvedený vstup v platnost má nevyhnutelný dopad na vnitřní strukturu systémů distribuce. Nejen hospodářské důvody, ale také právní důvody totiž mohou činit reorganizaci distribuční sítě nezbytnou. Mimoto, systém distribuce je strukturální součástí uvedené sítě. Konečně, nařízení č. 1400/2002 vyvolalo potřebu změny neznámého rozsahu, neboť ukončuje výjimku pro kombinaci výhradní distribuce a selektivní distribuce, do té doby rozšířenou. Výrobci si museli zvolit jeden ze dvou uvedených systémů. Přitom v rámci selektivní distribuce, zvolené ve většině případů, již nejsou povolena územní omezení a územní ochrana autorizovaných prodejců. Navíc prodej a poprodejní servis musejí být odděleny a výlučnost značky ve velké míře zanikne.

- 21 Přitom, pokud by výrobce nepřizpůsobil své dohody nebo je nevyověděl a neuzavřel nové před uplynutím přechodného období, všechna ujednání omezující hospodářskou soutěž by se na základě čl. 81 ES stala dne 1. října 2003 neplatnými, neboť omezení povolená nařízením č. 1475/95 spadají částečně pod tvrdá omezení ve smyslu článku 4 nařízení č. 1400/2002, což s sebou přináší neplatnost výjimek pro všechna ujednání omezující hospodářskou soutěž obsažená v uvedených dohodách. To by v rámci distribuční sítě znamenalo existenci dvojí právní situace, v níž by distributoři, kteří nesouhlasili s přizpůsobením svých dohod novému nařízení, byli více svobodní. Výrobce nemůže přijmout takové problémy ani na období jednoho roku.
- 22 Za těchto okolností se předkládající soud táže, zda není otázka legality výpovědi dohod o distribuci ve skutečnosti bezpředmětná. Ve smyslu vnitrostátního práva totiž neplatnost ujednání omezujících hospodářskou soutěž způsobuje neplatnost dotčených dohod v plném rozsahu ode dne 1. října 2003. Podle uvedeného soudu však informace poskytnuté Komisí v její vysvětlující brožuře týkající se nařízení č. 1400/2002 odporují takovému následku a podporují restriktivní výklad článku 4 uvedeného nařízení.
- 23 Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof rozhodl přerušit řízení a v obou jemu předložených věcech položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1. Musí být čl. 5 odst. 3 [první odstavec] první [odrážka] [nařízení č. 1475/1995] vykládán v tom smyslu, že potřeba reorganizovat celou distribuční síť nebo její podstatnou část a právo dodavatele vypovědět s roční výpovědní lhůtou z tohoto důvodu dohody uzavřené s jeho autorizovanými prodejci mohou též vyplynout

z toho, že vstup [nařízení č. 1400/2002] v platnost vyvolal potřebu zásadní změny distribučního systému do té doby uplatňovaného dodavatelem a jeho autorizovanými prodejci, který je založen na [nařízení č. 1475/1995] a je posledně uvedeným povolen?

2. V případě záporné odpovědi na první předběžnou otázku, musí být článek 4 [nařízení č. 1400/2002] vykládán v tom smyslu, že omezení hospodářské soutěže obsažená v dohodě o autorizovaném prodeji, která podle tohoto nařízení představují tvrdá omezení (zakázané ‚černé doložky‘), výjimečně nezpůsobila ke dni uplynutí přechodného období jednoho roku stanoveného v článku 10 téhož nařízení (30. září 2003) neplatnost výjimky ze zákazu stanoveného v čl. 81 odst. 1 ES pro všechna smluvní ustanovení omezující hospodářskou soutěž, pokud byla tato dohoda uzavřena v období platnosti nařízení [nařízení č. 1475/1995] v souladu s požadavky tohoto nařízení a na jeho základě podléhá výjimce? Je tomu tak v každém případě, pokud neplatnost všech smluvních ustanovení omezujících hospodářskou soutěž podle práva Společenství má ve vnitrostátním právu za následek neplatnost dohody o distribuci v plném rozsahu?“

- 24 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 18. ledna 2006 byly věci C-376/05 a C-377/05 spojeny pro účely písemné a ústní části řízení, jakož i rozsudku.

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 25 Ve svých písemných vyjádřeních předložených Soudnímu dvoru a na jednání BMW zpochybnila platnost ustanovení čl. 5 odst. 2 a 3 nařízení č. 1475/95 v podstatě

z toho důvodu, že jsou v rozporu s čl. 81 odst. 3 ES zejména jednak v rozsahu, v jakém podřizují použití blokové výjimky dodatečným omezením hospodářské soutěže, která nejsou ani nevyhnutelná, ani ve prospěch spotřebitelů, a jednak v rozsahu, v jakém jsou odůvodněna důvody sociální povahy bez vztahu k hospodářské soutěži.

26 Podle judikatury Soudního dvora je výlučně věcí předkládajícího soudu definovat předmět otázek, které zamýšlí položit Soudnímu dvoru. Je totiž věcí pouze vnitrostátních soudů, kterým byl spor předložen a jež musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jejich rozsudku, tak i relevanci otázek, které kladou Soudnímu dvoru (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 16. března 1999, *Castelletti*, C-159/97, Recueil, s. I-1597, bod 14, a ze dne 6. července 2006, *Kersbergen-Lap a Dams-Schipper*, C-154/05, Sb. rozh. s. I-6249, bod 21).

27 Žádostmi o rozhodnutí o předběžné otázce přitom předkládající soud směřuje pouze k získání výkladu ustanovení čl. 5 odst. 2 a 3 nařízení č. 1475/95. Neuvádí, že má pochybnosti ohledně platnosti ustanovení nebo že taková otázka byla před ním vznesena ve sporech v původním řízení.

28 Za těchto podmínek a vzhledem k tomu, že článek 234 ES nepředstavuje procesní prostředek, který mají k dispozici účastníci řízení ve sporu probíhajícím před vnitrostátním soudem, nemůže být Soudní dvůr povinen posoudit platnost práva Společenství z pouhého důvodu, že tato otázka byla před ním uplatněna jedním z účastníků řízení v jeho písemných vyjádřeních (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 6. července 2000, *ATB a další*, C-402/98, Recueil, s. I-5501, body 30 a 31, a ze dne 10. ledna 2006, *IATA a ELFAA*, C-344/04, Sb. rozh. s. I-403, bod 28).

- 29 V důsledku toho, jak Komise správně tvrdila v průběhu jednání, není namístež přezkoumat otázku platnosti ustanovení čl. 5 odst. 2 a 3 nařízení č. 1475/95 vznesenou společností BMW.

K první otázce

- 30 Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda vstup v platnost nařízení č. 1400/2002 byl takové povahy, že vyvolal potřebu reorganizace celé distribuční sítě dodavatele nebo její podstatné části ve smyslu čl. 5 odst. 3 prvního odstavce první odrážky nařízení č. 1475/95, a tím odůvodnil použití práva vypovědět dohodu s výpovědní lhůtou jeden rok podle uvedeného ustanovení.
- 31 Je třeba připomenout, že v rozsudku ze dne 7. září 2006, Vulcan Silkeborg (C-125/05, Sb. rozh. s. I-7637), již Soudní dvůr odpověděl na tuto otázku, když rozhodl, že vstup nařízení č. 1400/2002 v platnost sám o sobě nevyvolal potřebu reorganizace distribuční sítě dodavatele ve smyslu čl. 5 odst. 3 prvního pododstavce první odrážky nařízení č. 1475/2002, nicméně tento vstup v platnost mohl v závislosti na konkrétní organizaci distribuční sítě jednotlivých dodavatelů vyvolat potřebu změn takového významu, že byly opravdovou reorganizací celé nebo podstatné části uvedené sítě ve smyslu uvedeného ustanovení.
- 32 V tomto ohledu však Soudní dvůr v bodech 59 až 61 téhož rozsudku zdůraznil, že ačkoli nařízení č. 1400/2002 nesporně zavedlo podstatné změny systému blokových výjimek zřízené nařízením č. 1475/95, změny, které by mohly dodavatelé učinit ve svých dohodách o distribuci za účelem zajištění toho, aby nadále spadaly pod blokovou výjimku, mohly být jednoduchými úpravami dohod platných ke dni

uplynutí platnosti uvedeného nařízení během přechodného období jednoho roku stanoveného v článku 10 nařízení č. 1400/2002. Taková úprava tedy automaticky neznamenala ani potřebu, s ohledem na platné vnitrostátní právo, vypovědět uvedené dohody, ani, v žádném případě, potřebu reorganizace celé uvedené distribuční sítě nebo její podstatné části.

33 Jak Soudní dvůr rozhodl v bodě 64 výše uvedeného rozsudku *Vulcan Silkeborg*, vnitrostátním soudům nebo rozhodčím orgánům náleží posoudit v závislosti na souhrnu konkrétních okolností sporu, který jim byl předložen, zda změny provedené dodavatelem jsou v souladu s čl. 5 odst. 3 prvním odstavcem první odrážkou nařízení č. 1475/95 reorganizací celé nebo podstatné části jeho distribuční sítě a zda byla potřeba takové reorganizace vyvolána vstupem v platnost nařízení č. 1400/2002.

34 V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil v bodech 29 a 30 téhož rozsudku, že „reorganizace celé distribuční sítě dodavatele nebo její podstatné části“ ve smyslu čl. 5 odst. 3 prvního odstavce první odrážky vyžaduje významnou změnu, jak z věcného, tak ze zeměpisného hlediska, distribučních struktur dotčeného dodavatele, která může mít dopad zejména na povahu nebo formu uvedených struktur, jejich předmět, přidělení vnitřních úkolů v rámci uvedených struktur, způsoby dodávání dotčených výrobků a služeb, množství nebo kvalitu účastníků v uvedených strukturách, jakož i zeměpisné pokrytí.

35 V rozporu s tím, co tvrdí v projednávané věci žalobkyně v původním řízení, pokud se to nikde nestanoví, není ani nikde vyloučeno, že taková reorganizace může být výsledkem úprav ujednání dohody o distribuci po vstupu v platnost nového nařízení o výjimce. Soudní dvůr mimo jiné v bodě 54 výše uvedeného rozsudku *Vulcan Silkeborg* rozhodl, že nařízení č. 1400/2002 zavádí podstatné změny ve vztahu

k systému blokových výjimek zavedenému nařízením č. 1475/95, přičemž stanoví přísnější pravidla než pravidla zavedená tímto nařízením pro vynětí určitých omezení hospodářské soutěže podléhajících zákazů stanovenému čl. 81 odst. 1 ES.

- 36 Ohledně podmínky stanovené čl. 5 odst. 3 prvním odstavcem první odrážkou nařízení č. 1475/95 týkající se „potřeby“ reorganizace Soudní dvůr v bodě 37 výše uvedeného rozsudku Vulcan Silkeborg uvedl, že tato podmínka vyžaduje, aby reorganizace byla přijatelně odůvodněna hospodářskou účinností na základě vnějších nebo vnitřních objektivních okolností podniku dodavatele, které mohou s ohledem na prostředí hospodářské soutěže, v němž se nachází uvedený dodavatel, v případě neexistence rychlé reorganizace distribuční sítě narušit účinnost stávajících struktur uvedené sítě.
- 37 V rozporu s tím, co tvrdí Komise, sama skutečnost, že dodavatel má za to, na základě subjektivního obchodního hodnocení situace své distribuční sítě, že její reorganizace je nezbytná, nestačí k prokázání potřeby takové reorganizace ve smyslu čl. 5 odst. 3 prvního pododstavce první odrážky nařízení č. 1475/95. Naproti tomu případné nepříznivé hospodářské důsledky, které by dodavatel mohl utrpět, pokud by vypověděl dohodu o distribuci s výpovědní lhůtou dva roky, jsou v tomto ohledu relevantní (výše uvedený rozsudek Vulcan Silkeborg, bod 38).
- 38 Následně je třeba odpovědět na první otázku tak, že vstup v platnost nařízení č. 1400/2002 sám o sobě nevyvolává potřebu reorganizace distribuční sítě dodavatele ve smyslu čl. 5 odst. 3 prvního pododstavce první odrážky nařízení č. 1475/95. Nicméně tento vstup v platnost mohl v závislosti na konkrétní organizaci distribuční sítě jednotlivých dodavatelů vyvolat potřebu změn takového významu, že byly opravdovou reorganizací uvedené sítě ve smyslu uvedeného ustanovení. Vnitrostátním soudům a rozhodčím orgánům náleží posoudit v závislosti na souhrnu konkrétních okolností sporu, který jim byl předložen, zda jde o takový případ.

Ke druhé otázce

- 39 Touto otázkou se předkládající soud táže, zda skutečnost, že dohoda o distribuci splňující podmínky pro blokovou výjimku stanovené nařízením č. 1475/95, která obsahuje omezení hospodářské soutěže zakázaná článkem 4 nařízení č. 1400/2002, nezbytně znamená, že po uplynutí přechodného období stanoveného v článku 10 posledně uvedeného nařízení se jím stanovená bloková výjimka stane nepoužitelnou na jakékoli omezení hospodářské soutěže obsažené v takové dohodě, zejména když ve smyslu vnitrostátního práva způsobuje neplatnost dotčené dohody v plném rozsahu.
- 40 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tato otázka je kladena pro případ, kdy výpověď dohody s výpovědní lhůtou jeden rok podaná po vstupu nařízení č. 1400/2002 v platnost, jak to učinila BMW projednávané věci, by byla považována za neslučitelnou s čl. 5 odst. 3 prvním odstavcem první odrážkou nařízení č. 1475/95. Podle předkládacího soudu totiž taková dohoda, pokud by nebyla právoplatně vypovězena dodavatelem, byla v každém případě ve smyslu vnitrostátního práva v plném rozsahu stižena neplatností počínaje dnem 1. října 2003, a v žádném případě by nemohla být prováděna, jak to požadují žalobkyně v původním řízení, v období do 30. září 2004. Uvedený soud se táže, zda by článek 4 nařízení č. 1400/2002 neměl být výjimečně vykládán tak, že v takovém případě uvedené ustanovení nemá za následek nepoužitelnost blokové výjimky uvedené dohody.
- 41 Z odpovědi na první otázku vyplývá, že vstup v platnost nařízení č. 1400/2002 může za určitých okolností odůvodnit uplatnění práva vypovědět dohodu s výpovědní lhůtou jeden rok stanoveného v čl. 5 odst. 3 prvním odstavci první odrážce nařízení č. 1475/95. Nicméně, jak je uvedeno v bodě 38 tohoto rozsudku, pouze vnitrostátním soudům náleží posoudit, v závislosti na souhrnu konkrétních okolností sporu, který jim byl předložen, zda podmínky stanovené v posledně uvedeném ustanovení byly splněny ve věci v původním řízení.

42 Za těchto okolností, vzhledem k tomu, že nelze vyloučit, že výpověď dohod s výpovědní lhůtou jeden rok podaná v projednávané věci nesplňuje uvedené podmínky, je namístě, s cílem poskytnout uvedenému soudu veškeré prvky výkladu, které mohou být užitečné pro rozhodnutí ve věci, která mu byla předložena, odpovědět rovněž na druhou otázku (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 29. dubna 2004, Weigel, C-387/01, Recueil, s. I-4981, bod 44, a ze dne 21. února 2006, Ritter-Coulais, C-152/03, Sb. rozh. s. I-1711, bod 29).

43 V tomto ohledu je třeba připomenout, že článek 10 nařízení č. 1400/2002 směřuje, jak vyplývá z třicátého šestého bodu odůvodnění uvedeného nařízení, k zavedení přechodného období s cílem poskytnout všem hospodářským subjektům čas k přizpůsobení tomuto nařízení dohod, které byly slučitelné s nařízením č. 1475/95 a které byly stále v platnosti v době, kdy uvedené nařízení již přestalo být použitelné. K tomuto účelu uvedené ustanovení stanoví, že zákaz uvedený v čl. 81 odst. 1 ES se nepoužije na takové dohody v průběhu období od 1. října 2002 do 30. září 2003.

44 Ze znění článku 10 nařízení č. 1400/2002 jasně vyplývá, že zákaz stanovený v čl. 81 odst. 1 ES byl ode dne 1. října 2003 použitelný na dohody, které nebyly přizpůsobeny za účelem splnění podmínek pro výjimku stanovených uvedeným nařízením.

45 Přitom podle samotného znění čl. 4 odst. 1 první věty nařízení č. 1400/2002 a jak také vyplývá z dvanáctého bodu odůvodnění uvedeného nařízení, výjimce stanovené uvedeným nařízením nepodléhají dohody, jejichž předmětem je nejméně jedno z tvrdých omezení vyjmenovaných v uvedeném čl. 4 odst. 1.

46 Z toho vyplývá, že v rozporu s tím, co navrhuje předkládající soud, a jak tvrdili všichni účastníci řízení, kteří předložili vyjádření, po uplynutí platnosti uvedeného

přechodného období, je bloková výjimka stanovená nařízením č. 1400/2002, jak správně uvedl generální advokát v bodě 30 svého stanoviska, nepoužitelná na dohody, které ačkoli byly uzavřeny v souladu s nařízením č. 1475/95, měly za předmět jedno z uvedených tvrdých omezení.

47 Jestliže dohoda nesplňuje podmínky stanovené nařízením o výjimce, mohou být smluvní ujednání této dohody zakázána čl. 81 odst. 1 ES, pokud jsou splněny podmínky pro použití uvedeného ustanovení a pokud nejsou splněny podmínky pro jednu z výjimek na základě čl. 81 odst. 3 ES.

48 Důsledky zákazu smluvních ujednání neslučitelných s čl. 81 odst. 1 ES pro všechny ostatní prvky dohody nebo pro jiné povinnosti, které z ní vyplývají, však nespádají do oblasti působnosti práva Společenství. Náleží proto vnitrostátnímu soudu posoudit na základě použitelného vnitrostátního práva dosah a důsledky případného zákazu určitých ujednání na základě článku 81 ES pro smluvní vztahy jako celek (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 18. prosince 1986, VAG France, 10/86, Recueil, s. 4071, body 14 a 15, a ze dne 30. dubna 1998, Cabour, C-230/96, Recueil, s. I-2055, bod 51).

49 Žalobkyně v původním řízení mají nicméně za to, že s ohledem na přednost článku 5 nařízení č. 1475/95, jakož i článků 4 a 10 nařízení č. 1400/2002 musí být vnitrostátní právo vykládáno v souladu s právem Společenství tak, aby zákaz smluvních ujednání omezujících hospodářskou soutěž automaticky nezpůsobil neplatnost celé dohody. Podle nich lze takový důsledek předvídat, pouze pokud distributor bez vážného důvodu odmítl smluvní ujednání navrhovaná dodavatelem za účelem přizpůsobit dohodu změně právní situace.

50 Tento názor nelze přijmout. Jestliže je totiž předmětem dohody některé z tvrdých omezení uvedených v článku 4 nařízení č. 1400/2002, není nijak v rozporu s právem Společenství, aby zákaz smluvních ujednání omezujících hospodářskou soutěž obsažených v dané dohodě vyvolával podle vnitrostátního práva neplatnost celé dohody, vzhledem k tomu, že uvedené ustanovení, jak vyplývá z dvanáctého bodu odůvodnění uvedeného rozhodnutí, jednak směřuje proti nejvážnějším omezením hospodářské soutěže v daném odvětví, a jednak samo stanoví nepoužitelnost blokové výjimky na uvedenou dohodu v plném rozsahu.

51 Je proto namístě odpovědět na druhou otázku tak, že článek 4 nařízení č. 1400/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že po uplynutí přechodného období stanoveného v článku 10 uvedeného nařízení byla jím stanovená bloková výjimka nepoužitelná na dohody splňující podmínky pro blokovou výjimku stanovené nařízením č. 1475/95, jejichž předmětem bylo nejméně jedno z tvrdých omezení uvedených v daném článku 4, takže všechna smluvní ujednání omezující hospodářskou soutěž obsažená v takových dohodách mohla být zakázána čl. 81 odst. 1 ES, pokud nebyly splněny podmínky pro výjimku podle čl. 81 odst. 3 ES.

K nákladům řízení

52 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) **Vstup v platnost nařízení (ES) Komise č. 1400/2002 ze dne 31. července 2002 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví motorových vozidel sám o sobě nevyvolává potřebu reorganizace distribuční sítě dodavatele ve smyslu čl. 5 odst. 3 prvního pododstavce první odrážky nařízení Komise (ES) č. 1475/95 ze dne 28. června 1995 o použití čl. [81] odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o distribuci a servisu motorových vozidel. Nicméně tento vstup v platnost mohl v závislosti na konkrétní organizaci distribuční sítě jednotlivých dodavatelů vyvolat potřebu změn takového významu, že byly opravdovou reorganizací uvedené sítě ve smyslu uvedeného ustanovení. Vnitrostátním soudům a rozhodčím orgánům náleží posoudit v závislosti na souhrnu konkrétních okolností sporu, který jim byl předložen, zda jde o takový případ.**

- 2) **Článek 4 nařízení č. 1400/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že po uplynutí přechodného období stanoveného v článku 10 uvedeného nařízení byla jím stanovená bloková výjimka nepoužitelná na dohody splňující podmínky pro blokovou výjimku stanovené nařízením č. 1475/95, jejichž předmětem bylo nejméně jedno z tvrdých omezení uvedených v daném článku 4, takže všechna smluvní ujednání omezující hospodářskou soutěž obsažená v takových dohodách mohou být zakázána čl. 81 odst. 1 ES, pokud nebyly splněny podmínky pro výjimku podle čl. 81 odst. 3 ES.**

Podpisy.